

KŘESŤANSTVÍ

Religionistický pohled

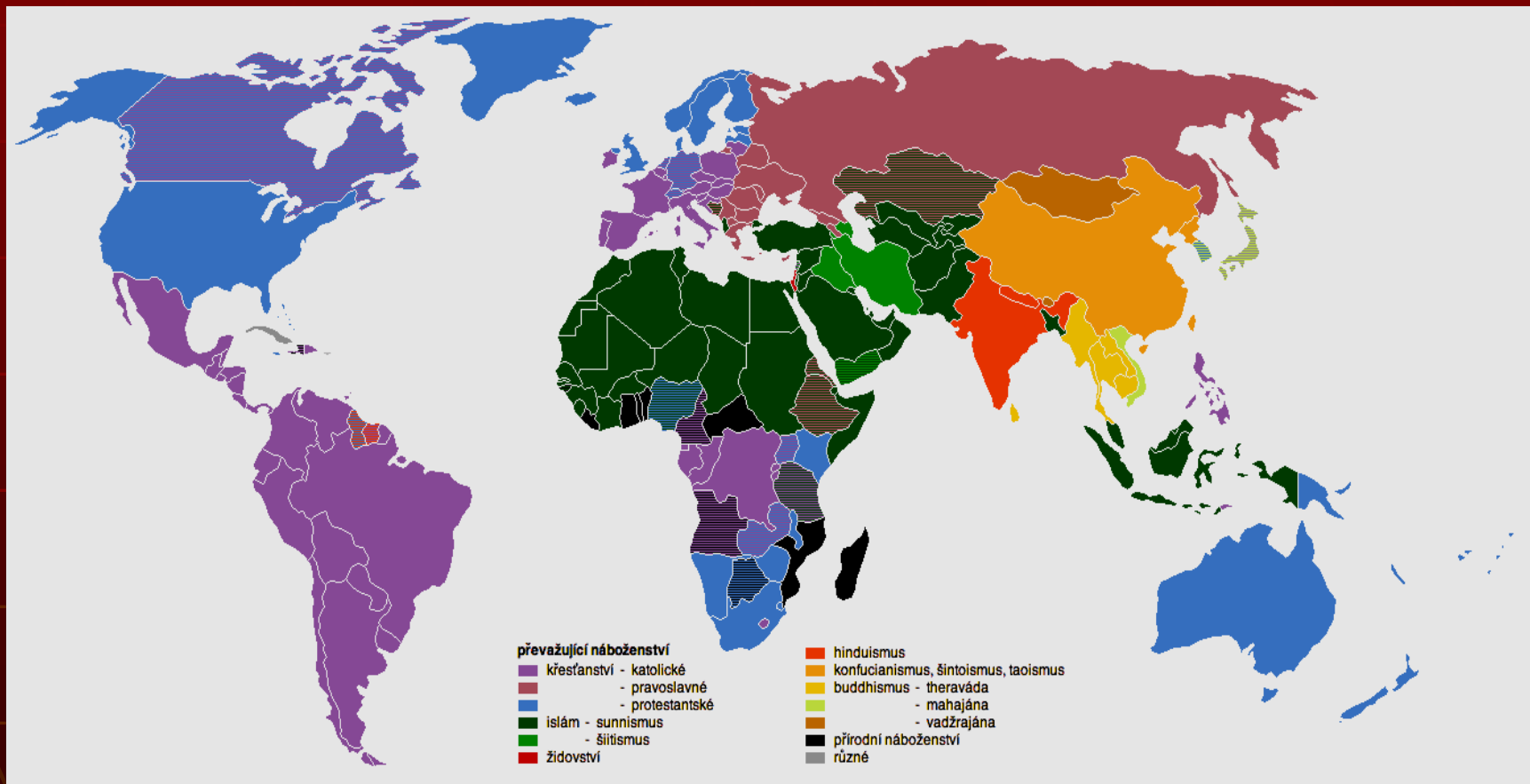
Místo křesťanství v současném světě I.

- odhady ukazují na asi 2 000 000 000 křesťanů, je to necelá třetina lidstva;
- křesťanství je zastoupeno téměř ve všech státech světa, převažuje nebo je silně zastoupeno na třech světadílech (Evropa, Amerika a Austrálie);

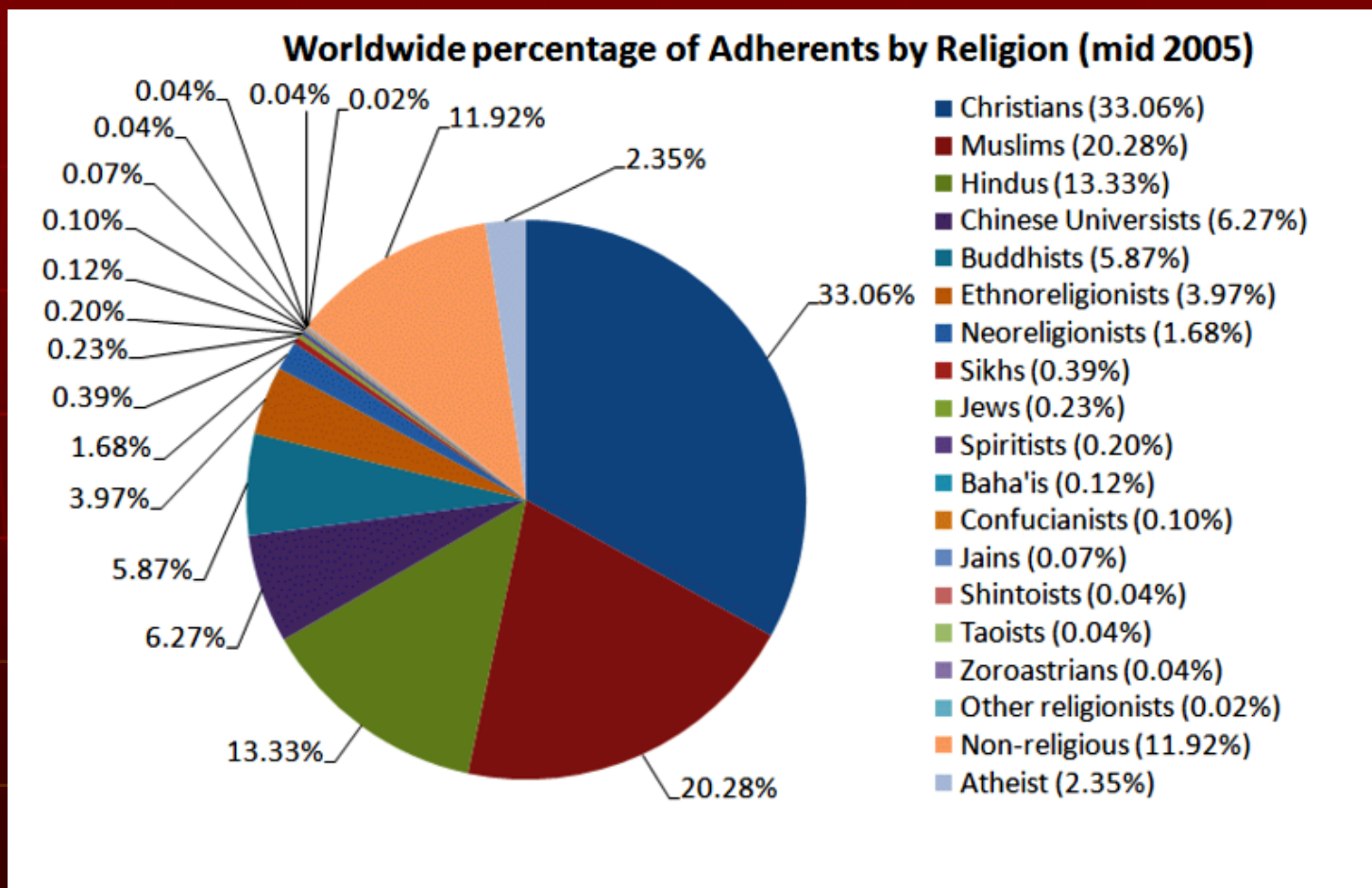
Místo křesťanství v současném světě II.

- spolu s dvěma příbuznými náboženstvími (judaismem a islámem) představuje zhruba polovinu lidstva;
- je nejsilněji zastoupeným náboženstvím v Česku

Křesťanství na náboženské mapě světa

Křesťanství mezi náboženstvími světa

Společné prvky křesťanství

JEŽÍŠ KRISTUS

- Centrální místo Ježíše Krista, tím křesťanství stojí a padá
- Ježíš z Nazaretu je **Kristem**, odtud název křesťanství
- Je prostředníkem mezi Bohem a lidmi, *knězem, prorokem a králem*

Společné prvky křesťanství

BIBLE – Starý zákon

- Ježíš, jeho matka, příbuzní, jeho učedníci byli Židé, jejich Biblí byla židovská Bible, *Tóra* (obrázek), *Proroci* (včetně tzv. historických knih) a *Spisy*

Společné prvky křesťanství

BIBLE – Nový zákon I.

Společné prvky křesťanství

BIBLE – Nový zákon II.

- Zprávy a úvahy o životě Ježíše Krista nejprve ústně, pak první záznamy
- Ve druhé polovině 1. století postupné sepisování čtyř evangelií, knihy Skutky apoštolů, listů (epištol) a knihy Apokalypsa
- Od 2. století se ustaluje židovský kánon (pevně daný text Bible) a křesťané ho přejímají a ustaluje se kánon Nového zákona

Společné prvky křesťanství

KŘESŤANSKÁ BIBLE V RŮZNÝCH JAZYCÍCH

Společné prvky křesťanství

KŘEŠŤANSKÁ BIBLE V RŮZNÝCH JAZYCÍCH

- Původní jazyky: Starý zákon - hebrejšťina, Nový zákon – řečťina
- Kompletňí Bible v řečťině, latině (*Vulgata*), syršťině, koptšťině (obrázek)
- 9. století překlad so slovanského jazyka
- České překlady od 14. stol. z latiny, na přelomu 16. a 17. poprvé z původňích jazyků: *Bible kralická*

Společné prvky křesťanství

BIBLE V ČEŠTINĚ DNES

- Český ekumenický překlad
- Překlad Bognerovy překladatelské skupiny (užívaný v římskokatolické liturgii)
- Bible 21 (původně pod názvem *Nová kralická bible*)

Společné prvky křesťanství

VÍRA I.

- Víra ve dvojím často zaměňovaném smyslu:
  - a) víra v obecném smyslu, tj. náboženské přesvědčení, víra o Bohu
  - b) víra „živá,“ „formovaná,“ v konkrétním smyslu, víra v Boha: důvěra, oddanost, přijetí, spolehnutí, osobní vztah

Společné prvky křesťanství

VÍRA II.

- Obsahová stránka víry: Bůh se zjevuje ve specifických dějinách, ty se vyprávějí (*hlásání, zvěst, vyznávání, svědectví, kázání, učení*) a jsou zachyceny v Bibli; víra je souhlas se zvěstí o Bohu: věříme něco o Bohu, protože věříme Bohu
- Obsah víry (věrouka) se formuluje ve vyznáních víry, též symbol víry či krédo (z latinského credo – věřím)

Společné prvky křesťanství

ETIKA I.

- V Bibli jsou často výzvy ke správnému jednání (judaismus a křesťanství jsou „etická náboženství“)
- Tyto výzvy, shrnuté např. v Desateru a tzv. Horském kázání potvrzují a rozvíjejí humanistickou etiku

Společné prvky křesťanství

ETIKA II.

- Speciální etické otázky jsou předmětem diskuse. Příklady témat:
  - partnerská etika
  - ochrana života (bioetika)
  - sociální etika (étos pro politiku a hospodářství)

Společné prvky křesťanství

LITURGIE I.

- V nejširším smyslu dění mezi Bohem a lidmi, utváření lidského společenství prostřednictvím vztahu s Bohem
- Liturgie v užším smyslu zahrnuje takové prvky jako čtení Bible, kázání, modlitba, symbolické úkony (omývání, jídlo a pití, gesta, pohyby)

Společné prvky křesťanství

LITURGIE II.

- Liturgie je „vtělená,“ zahrnuje liturgický prostor a liturgický čas
- Liturgický prostor: kostel, chrám, svatyně, modlitebna, sbor, jejich symbolické, ale i praktické uspořádání

Společné prvky křesťanství

LITURGIE III.

- Liturgický čas: liturgie dne, liturgický týden (sobota, neděle), liturgický rok a liturgické doby, liturgický kalendář
- Svátosti v liturgii, společné všem *křest a eucharistie (večeře Páně)*; většina křesťanů ještě pět dalších

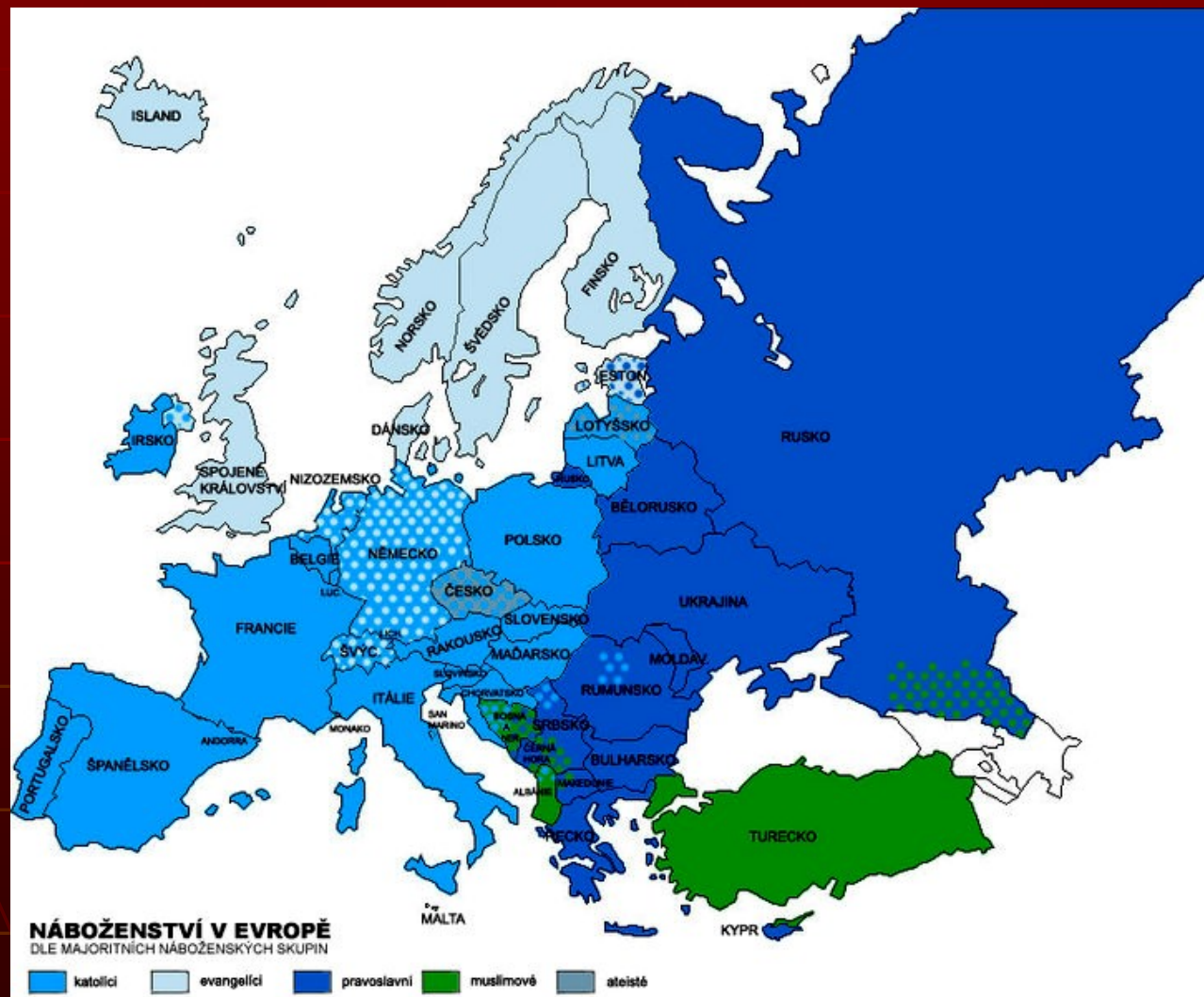
Větvení křesťanství v dějinách I.

- 5. století – vznik *starobylých východních církví*
- 1054 – důležitý rok pro rozchod latinského západního křesťanství (*katolíci*) a východního, převážně řeckého křesťanství (*pravoslavní*)

Větvení křesťanství v dějinách II

- **1517** – Lutherovo kritické vystoupení, začátek *reformace*, symbolické datum vzniku reformačních či *protestantských* církví
- **19. a 20. stol.** vznik *starokatolických* a *národních* církví, tedy alternativního katolictví

Mapa křesťanských vyznání v Evropě

Starobylé východní církve

- vznik obou větví v 5. stol. v christologických sporech
- *nestoriánská* větev, kdysi mohutný útvar, dnes asi 100 000 lidí, převážně v Íránu
- tzv. *monofysitská* větev silně zastoupena v Etiopii a Arménii, jinde menšiny, obrázek: koptský kněz

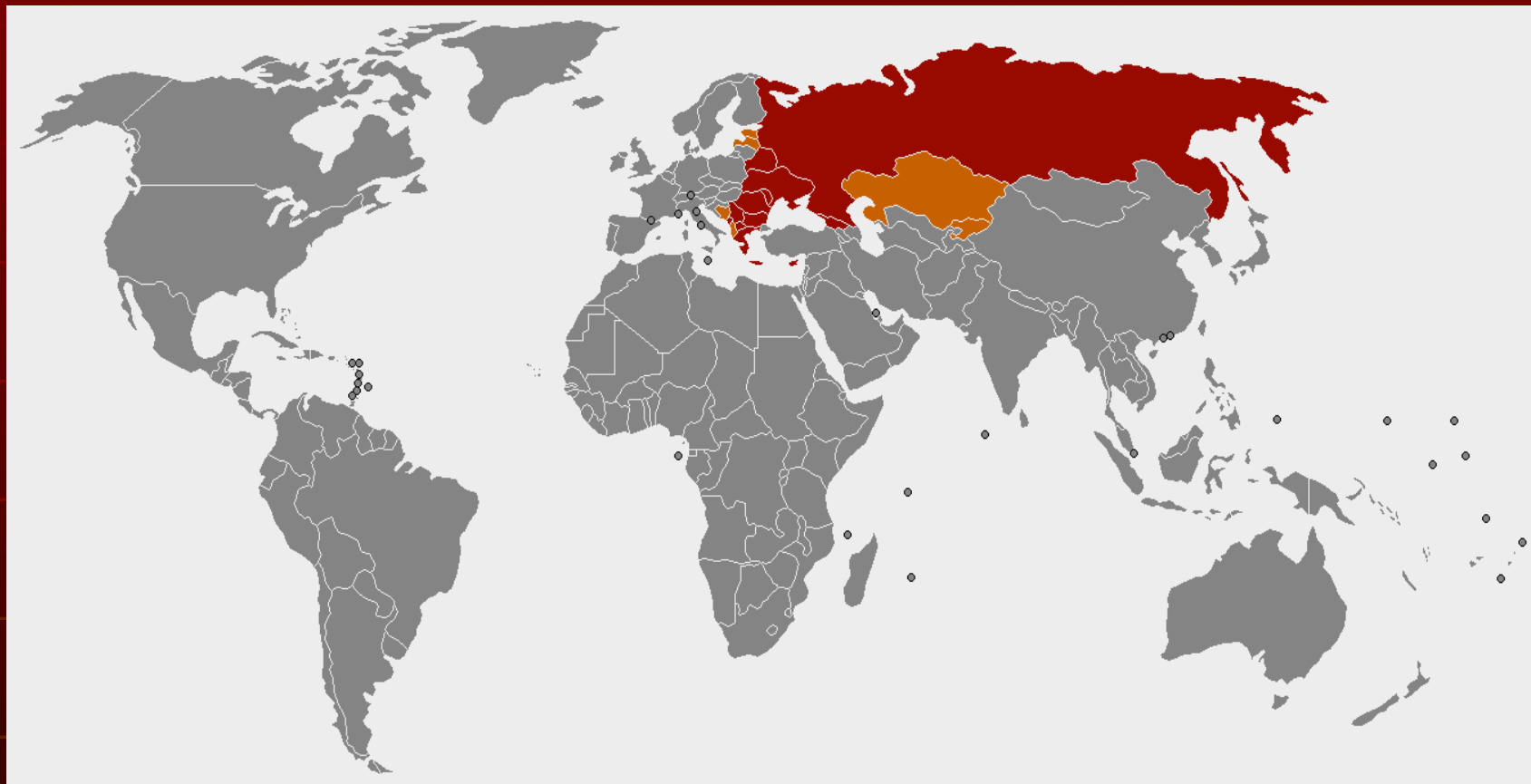
Koptská církev v Egyptě

- po vlastní egyptské kultury a náboženství helenizace od 3. stol. př. n. l., pak křesťanství egyptské i řecké
- po islamizaci a arabizaci Egypta jsou Koptové dědici původní kultury
- obrázek: papež Šenuda III. (1923-2012)

Mapa světového pravoslaví

Pravoslaví základní informace

- jde o společenství nezávislých, *autokefálních* církví ideálně v sesterských vztazích
- tradiční východní patriarcháty, nové patriarcháty a národní církve: Řekové, Arabové, Rumuni, východní a část jižních Slovanů; menšiny jinde po světě

Pravoslavná liturgie I.

Pravoslavná liturgia II.

Pravoslavná liturgie III.

Pravoslavná církev v ČR dějiny

- kořeny českého a moravského křesťanství latinské západní i byzantské východní (Cyril a Metoděj), před konečným rozdělením
- na východní kořeny navazují hnutí a osobnosti českých dějin, zejm. osobnosti českého národního obrození v 19. stol.
- ve 20. stol. se formuje české pravoslaví, početně posílené volyňskými Čechy a přistěhovalci

Pravoslavná církev v ČR

vladyka Simeon, arcibiskup olomoucko brněnský

Pravoslavné chrámy v ČR

© Ing. Pavel Aleš

Pravoslavné chrámy v ČR

Pravoslavné chrámy v ČR

© Ing Pavel Aleš

Pravoslavné chrámy v ČR

Římskokatolická církev, přehled

- největší náboženský útvar světa, asi miliarda členů
- původně latinský západ, pak redukován reformací, šíření stěhováním a misií, zejm. do Ameriky

Římskokatolická církev, přehled

- základní struktura: v čele papež; s ním spolupracuje sbor kardinálů a římská kurie
- dále biskupské konference, provincie, diecéze, farnosti

Vatikán, sídlo papeže

svatopetrská bazilika

Papež František

Římskokatolická církev v ČR I.

- podle sčítání lidu z r. 2011 činí počet jejích členů 1 000 000 osob
- doprovázena početně malou církví řeckokatolickou (asi 1 000 osob)
- společné vedení: *Česká biskupská konference* s voleným předsedou (tč. arcibiskup pražský Dominik Duka)

Římskokatolická církev v ČR II.

- dvě církevní provincie: česká (5 diecézí) a moravskoslezská (3 diecéze); navíc řeckokatolický exarchát
- asi 2 000 farností
- mužské a ženské řeholní komunity, asi třetina kněží jsou řeholníci

Římskokatolická církev v ČR III. mapa provincií a diecézí

Řeholníci a řeholnice I.

Řeholníci a řeholnice II.

Řeholníci a řeholnice III.

Řeholníci a řeholnice IV.

Tradiční římskokatolická liturgie

Současná liturgie

klášter trapistů Nové dvory

Tradiční církve reformačního typu

- *luteráni*, asi 85 000 000, Německo, Skandinávie, menšiny jinde
- *reformovaní*, asi 85 000 000, rozptýleni jako menšiny po světě, silněji zastoupeni: Švýcarsko, Skotsko, Nizozemí, Maďarsko
- *anglikáni*, asi 100 000 000, původně v Anglii, odtud se šířili do oblasti britského vlivu (USA, Kanada, Austrálie, bývalé kolonie v Africe)

Další reformační denominace

- *kongregacionalisté* – reformovaní, svobodné sbory, svobodné členství
- *baptisté* – křtí na základě svobodného rozhodnutí; členství se automaticky nedědí v rodině
- *metodisté* – původně společenství („kluby“) pro metodické pěstování zbožného života

Další reformační denominace

- *letniční křesťané* – zdůrazňují vylití Ducha svatého a jeho dary, radikální, velmi vitální větev křesťanstva
- *adventisté* – očekávají brzký druhý příchod Kristův, zdůrazňují zdravý životní styl, slaví sobotu

Protestantské kostely

Protestantské kostely

Protestantské kostely

Protestantské kostely

Luterský křest

u15453401 fotosearch.com

Evangelická farářka a katolický kněz při společné modlitbě

Církev československá husitská

- církev vzniká po vzniku republiky na principu národní církve
- záhy v ní vítězí modernistické křídlo
- v prvních desetiletích slaví úspěchy, získává téměř milion stoupenců (asi 20% Čechů)
- dovolává se husitské tradice

Ekumenické hnutí

- Prostředky ekumenického hnutí:
  - společná biblická práce (např. v Česku ekumenický překlad Bible)
  - společná modlitba (týdny modliteb za jednotu křesťanů)
  - výměna učitelů a studentů teologie
  - teologický dialog
  - společná služba

Ekumenické hnutí

- Ekumenické instituce:
  - ***Světová rada církví***, vznik 1948, sídlo Ženeva, stovky členských církví; římskokatolická církev není členem
  - národní rady, u nás ***Ekumenická rada církví ČR***

Evangelická farářka a katolický kněz při společné modlitbě

Ekumenické hnutí - potíže

- Po počátečním rozběhu kolem poloviny 20. století výrazné zbrzdění
- Většina pravoslavných hájí konzervativní pozice, protestantské církve Západu pozice liberální
- Římskokatolická církev se pokládá za pravou církev a očekává „návrat“ ostatních k sobě

Křesťanství a sociální služba

- Ježíš klade podle evangelií lásku k bližním do spojení s láskou k Bohu
- Sociální služba je praktickým projevem lásky k bližním
- Neorganizovaná péče, individuální iniciativy křesťanů

Křesťanská sociální etika

- Individuální a skupinová péče o potřebné (staré, nemocné, postižené, nezaměstnané, bez domova, menšiny, přistěhovalci)
- Systémové zajištění sociální spravedlnosti, kritika ekonomického a politického systému, podpora politických a sociálních reforem

Sociální učení římskokatolické církve I.

- Papežské dokumenty od konce 19. století reagují na dramatickou situaci dělníků a dalších sociálních vrstev a na socialistické hnutí
- Počátek: encyklika *Rerum novarum* papeže Lva XIII. z r. 1891

Sociální učení římskokatolické církve II.

- Významný dokument vystihující novější vývoj encyklika ***Laborem exercens*** papeže Jana Pavla II. z r. 1981:
  - zdrojem bohatství je lidská práce
  - práce není zbožím, je projev lidství
  - pracovníci musí být rovnocennými partnery v ekonomickém procesu

Křesťanské charitativní organizace I.

- Organizace římskokatolické církve
- Sociální a zdravotní služby, pomoc cizincům, humanitární pomoc, rozvojová spolupráce

Křesťanské charitativní organizace II.

- Vlastní charakteristika:
- „Pomáháme všem těm, kteří se v důsledku věku, zdravotního postižení či jiného ohrožení dostali do nepříznivé životní situace. „

Křesťanské charitativní organizace III.

- Mezinárodní humanitární organizace Církve adventistů s.d.

- sbírky na hladovějící
- pomoc při katastrofách
- komplexní pomoc obětem násilí

Pokoj vám!

ΕΙΡΗΝΗ ΥΜΙΝ

(Eiréné hymin)